

RENOAVOATSIE

Baauwhistorisch onderzoek.

Dit zummer laip ik onder staaiger rond Vaaierhoester kerk, woar timmerlu, metse-loars, stucadoors, laidekkers en nog wat ander ambachtslu drok dounde waren. Rompsloms n stem, "moi Piet". Stem van boven kwam oet mond van Jan Battjes, baauwhistoricus.

Veurd dat der tegenwoordig aan n gebaauw van wat historische betainis iengriepend onderholt doan wordt, wordt n baauwhistorisch onderzoek oetvoerd. n Bureau van aanzain dij dit dut is ondermeer "Battjes-Ladrak". Dit bureau het zien sporen verdaind ien kerken, woonhoezen, boerenploatsen, börgen, mor ook stadsdailen en bruggen. En als je Battjes over zien affeer heuren den wordt hai, ondanks zien iengetogen en wisse Grunneger netuur slim enthousiast. t Bureau was ook vraagd om gehaaimen van Vaaierhoesterkerk boven wodder te kriegen. Bewoarde geschriften, dij wat zuneg aanwezig waren, werden bestudaaierd en gedegen onderzoek aan onderdailen van kerk zulf wer oetvoerd. Bizunderheden van t muurwaark van binnen en boeten wer beschreven. Oet baauwsporen en t soort staingebroek zellen allerhande gegevens oflaid worden. Ook wer meer den zes honderd jaar old holtwaark onderzocht. Benoam aiken oplangers van t dak werden mit behulp van dendrologisch onderzoek op joargang zet. Slim benijd bin we of oostkaant van kerk older wezen kin den t schip en ien welke tied dat dit dail zet is. Dou muren van kaalk en ombaal

heer gaang n harmonium mit n oet n kander nomen blokfluit. Ien koamer n pioano en woar ik te lande kwam rechts van mie n virginaal. Jan hulp mie oet dreum, "dit is n veurloper van klavecimbel". Alles leek muziek ie t hoes van familie Veldkamp. En Jan vertelde over zien affeer en over t bedrijf, als n gedreven musikus over muziek sprekt. Woarom was ik doar? Ik wol wat schrieven over örgelmokkerij. Restauroatsie van Vaierhoesterkerk lag doar aan ten grondslag.

Der binnen ien Nederland zo'n 25 örgelmok bedrieven. Men zegt dat er doarvan 6 topbedrieven binnen. -Mor Veldkamp zel ien zien bescheidenheid nait zeggen dat Mense Ruiters doar bie heurt. t Bedrijf wordt laaid deur twij directeuren, -aigners. Dolf Tamminga dut benoam offertes, planning en ontwaarp van örgelkassen. Jan Veldkamp is benoam verantwoordelek veur e technischmuzikale dail. Mit t overgaon ien andere handen is der wat verandert.

reformaatsie werden örgels oet kerken weerd. Mèn nuimde ze "des duivels fluitenkast". En terwielt d vrouwen van Ripperdoa's op ed hemelse instrumenten" speulden waren heur mannen aan loop om t duivelse goud te vermotjakken. Pervincie Grunnen was noa reformaatsie ain van eersten woar t instrument tiedens kerkdainsten weer bruukt wer.

n Bult is der veranderd. Mor noa WO. Il was t instrument aigelek oetontwikkeld.

Wie hebben zo'n 160 örgels ien onderholt. Dit jaar baauwen wie ain nij instrument. Aan vaaier örgels heb wie n bult restauraatsie waark dit jaar. En t onderholt mout ook

De heer Battjes Baauwhistoricus aan t waark

en ien welke tied dat dit dail zet is.
Dou muren van kaalk en ombaalg
ontdoan waren was te zain dat der
hail vremd mit t gebruuikte stain
omsprongen was. Battjes vertelde,
it is n beetje n rommeltje en struc-
tuur is der op t heden nog nait te
vinden. Der is ook wat ien grond
ompuuld. En gebruuikte vaarf en
kleuren dij deur joaren hen ver-
waarkt binnen is interessant om
verantwoord te kaizen hou t van
oorsprong lutje grieze kerkje der
dommee van binnen oet gait zain.
Kantoor Battjes- Ladrak van op t
Hoogezand zel zeker licht brengen
ien wat nou nog n duuster boudel
is.

Örgelbaauw

Dou k binnen kwam zag k links ien

Mense Ruiter is ien 1931 begon-
nen. t Bedrief was aigeleks pionier
ien de Neobarok. t Bedrief koos
zien aigen weg doar ien. Ien pervin-
cie verkreeg het gröde foam mit t
baauwen van nije örgels, onderholt
instrumenten. Loader kreeg hai
ook n gooe noam boeten ons
streek en wer het n bekende
Nederlands örgelmokkerij.
Omenbie 1974 is t bedrief over
goan ien andere handen. Aan
Oosterweg ien Noorwol waarken
op t heden elf mēnsen. Der is n
bult ervoaring neudeg om n per-
fect instrument of te leveren. En
dat ze doar tou ien stoat binnen let
gevalde orderportefule. blieken.

Veldkamp verteld; “muzikoale
beleving deur tied hen is aaid aan
verandering onderhevig west. Wie
hebben kozen om örgels ien heur
oorspronkeleke stem terug te
brengen. Mor mokken veur de nije
maat ien binnen en boetenland
örgels woar vrijwel alle muziek op
te speulen is. Wie binnen spe-
cialiseerd op de noordeleke örgel-
boaaui ien Nederland en Duuts-
land. Dudelek binnen der
verschillende klanken per streek.
Wie spreken over n noordelek- en
over n Zudelek instrument. Ook t
front van örgelkasten verschillen. En
tied van baauw het doar ook ien-
vloud op had. Ien renaissance leek t
front voak op n altoar. Ien kerk van
Krewerd is dit ondermeer te zain.
Örgels waren eerst wereldse
instrumenten. Loader, noa 9de
aaiw, kwamen ze ook ien kerken.
Kerkeleke gemainten wedieverden
mit n kander wel zich t mooiste
instrument kon toustellen. t örgel
bleef aaiwen laank bestoan as sta-
tussymbol.

Orgelgeschiedenis kent n gröde
riekdom.” Veldkamp verteld over t
zingen van t kerkvolk, “Huygens
stook handen omhoog en raip “De
gemeentezang hier ter lande gaat
als dalen en stijgen van putemmers;
zingt één omhoog, de andere stem
daalt.”- t örgel kreeg n positieve
ienvloud op verbetering van t zin-
gen van t kerkvolk. Ien tied van

deurgoan. Doarmit is t slim drok.
Voak is der n bult waark om örgels
terug te brengen tot n kozen tied-
paark woar stem bieheurt. Der
was den ien loop van n laange tied
n bult aan zo'n örgel verspiekerd.
Wie hebben op t heden waark van
Zwaartsluis tot Vaaierhoezen.”
t Vaaierhoester örgel is nog haildal
oorspronkelek. Der is nog nooit
wat aan veranderd. Van Oekelen
zol t mit ogen dicht aan klank
herkinnen.”

t Haile instrument was deur
mēnsen van Mense Ruiter
fotografeerd, en ien nummerde
onderdailen noar Noordwol ver-
voaren. Tico Top oet Kruusweg het
wat sniewaark restaureerd en”
bekwoam schilder het örgelkas
weer terugbrocht zoals t ien 1893
deur van Oekelen ien Vaaierhoezen
oflevert was. Grille kleuren binnen
terugbrocht ien palissander.

Op 15 december 2007 en 5 jan-
newoarie, dit joar organiseerd
Stichten Olle Grunneger Kerken n
excursie. Elk kon ien Vaaierhoezen
kennis nemen van geschiedenis dij
boven wodder komen was en t
reseltoat van restauroatie bekie-
ken.

Piet Huizenga

Dorpsgenoten 19-5-08

t Klavier veur restauroatsie.